

УДК 347.7:339.56(477:479.25)

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ВІРМЕНІЄЮ

Акзібек'ян Г.Я., аспірантка

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

У статті робиться аналіз нормативно-правової бази торговельно-економічних відносин між Україною та Вірменією. Вивчено торговельно-економічні угоди між Україною та Вірменією.

У завершені визначені тенденції подальшого розвитку українсько-вірменських торговельно-економічних відносин.

Ключові слова: нормативно-правова база, торговельно-економічні відносини, торговельні угоди, стратегічне партнерство, зовнішня торгівля.

Постановка проблеми. Між Україною і Республікою Вірменія створена двостороння договірно-правова база на принципово нових засадах, загально визнаних правових механізмах. Це буде створювати ефективні правові, економічні передумови для подальшого розвитку торговельно-економічного і науково-технічного співробітництва між суб'єктами господарської діяльності на принципах ринкової економіки обох країн.

Аналіз публікації. Тенденції сучасного політичного розвитку забезпечили основу для довготривалого стратегічного партнерства між Україною та Вірменією. Питаннями двосторонніх відносин займалися наступні фахівці: А.П. Голіков, Л.І. Григорова, В.Є. Новицький, І.В. Багрова, А.П. Кирєєв, В.А. Педос. Однак багато питань, що стосуються вирішення цієї проблеми, залишаються недостатньо вивченими. Незважаючи на таку

позитивну динаміку зовнішньоторговельних відносин, їхній рівень ще не відповідає економічному потенціалові двох країн.

Метою даної статті є дослідження нормативно-правової бази України та Вірменії, розглядання торговельно-економічних відносин двох країн та оцінка рівня їх розвитку.

Виклад основного матеріалу. Під нормативно-правовою базою торговельно-економічних відносин розуміється такий рівень співробітництва між країнами, який передбачає спільне здійснення ними своїх ключових, національних інтересів. Таке партнерство повинне бути довготривалим, максимально ефективним та взаємовигідним. Воно виключає будь-які несправедливі (дискримінаційні) дії однієї держави по відношенню до іншої. Реалізація Україною стратегічного партнерства з іншими країнами повинна відповідати її національним інтересам та сприяти підвищенню державної безпеки. Сьогодні Україна визнає стратегічні відносини з 19 країнами (тобто з кожною десятою країною світу). Серед них: Азербайджан, Аргентина, Білорусь, Болгарія, Вірменія, Угорщина, Німеччина, Грузія, Ізраїль, Канада, Китай, Польща, Росія, Румунія, Словаччина, США, Туреччина, Узбекистан, Фінляндія. Серед головних сфер стратегічного партнерства України можна виділити економічну, політичну та військову, оскільки кожна галузь існує окремо і всі вони разом мають виключне значення для забезпечення життєвих потреб держави [7].

Україна і Республіка Вірменія є найбільшими економічними партнерами. Взаємні економічні інтереси обох держав обумовлені перш за все високим рівнем історично сформованих виробничих, коопераційних і технологічних зв'язків практично у всіх галузях економіки і об'єктивною необхідністю їх збереження та подальшого розвитку на взаємовигідній і рівноправній основі [6, с. 45].

Підписаний 14 травня 1996 р. Договір між Україною і Республікою Вірменія про дружбу і співробітництво (051_002) став основою для спільного продовження цієї роботи. На основі положень Договору і розроблена Програма

економічного співробітництва України і Республіки Вірменія на 2001-2010 рр. У таблиці 1 надається перелік чинних міжнародних угод між Україною та Республікою Вірменія (угоди міждержавні) [8].

Таблиця 1

**Перелік чинних міжнародних угод
між Україною та Республікою Вірменія
(міждержавні):**

№ п/п	Дата підписання	Дата набуття чинності	Назва угоди
1	26.03.1993	26.03.1993	Угода між Україною і РВ про співробітництво в області електричного та поштового зв'язку
2	14.05.1996	26.05.1997	Договір про дружбу і співробітництво між Україною та Республікою Вірменія
3	22.07.1997	22.07.1997	Спільна Декларація Президента України та Президента Республіки Вірменія
4	01.03.2001	14.03.2002	Договір між Україною та Республікою Вірменія про економічне співробітництво на 2001-2010 рр.
5	01.03.2001	01.09.2002	Договір між Україною та Республікою Вірменія про передачу осіб, засуджених до позбавлення волі, для подальшого відбування покарання

Таблиця складена автором за матеріалами [8].

З переліку виключена Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Вірменія про принципи стягнення непрямих податків при експорті та імпорті товарів (робіт, послуг) (підписана 22.07.1997 р., ратифікована Республікою Вірменія у лютому 1999 р.), через відхилення ратифікації ВР України 30.09.98. Україна та Республіка Вірменія є сторонами Угоди між державами – учасницями СНД про принципи стягнення непрямих податків при експорті та імпорті товарів (робіт, послуг), яка набула чинності для України - 17.07.2000 р., та для Республіки Вірменії - 01.02.2002. Питання набуття чинності наведеною угодою втратило актуальність [8].

Договірною-правова база двосторонніх відносин України та Вірменії складається з 77 документів (5 – міждержавних, 28 – міжурядових, 39 – міжвідомчих, 5 – міжрегіональних), з яких є чинними 72. П'ять документів (1 –

міжурядовий, 4 – міжвідомчих) проходять внутрішньодержавні процедури щодо набуття чинності. В даний час підготовлено до підписання ще два документи, що стосуються економічного аспекту:

- Угода між Державним комітетом України з питань технічного регулювання та споживчої політики і Міністерством економіки Республіки Вірменії про основні напрямки співробітництва в галузі захисту прав споживачів;

- Угода між Міністерством фінансів України та Міністерством фінансів Республіки Вірменії про співробітництво.

З метою подальшого розширення договірно-правової бази двосторонніх відносин сторони продовжують роботу з підготовки до підписання п'яти документів:

- Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Вірменії про прийняття та передачу осіб, які перебувають на території держав нелегально (проекти угоди та протоколу про порядок її реалізації опрацьовуються в Україні);

- Угоди між Міністерством оборони України і Міністерством оборони Республіки Вірменії про організацію прийому, аеродромно-технічного забезпечення і охорони на військових аеродромах повітряних суден авіації Збройних сил України та Республіки Вірменії (проект документа опрацьовується в Україні);

- Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Вірменії про військово-технічне співробітництво (проект документа перебуває на розгляді в Україні);

- Угоди про співробітництво в сфері охорони навколишнього природного середовища між Міністерством охорони навколишнього природного середовища України і Міністерством охорони природи Республіки Вірменії (проект документа перебуває на розгляді в Україні);

- Протоколу про внесення змін та доповнень до Угоди між Урядом України та Урядом Республіки Вірменії про повітряне сполучення від 1995 р. (проект документа перебуває на розгляді у Вірменії) [8].

Традиційно сформовані тісні торговельно-економічні, науково-технічні і культурні зв'язки між Україною і Республікою Вірменія, українським і вірменським народами підтримуються на достатньо високому рівні і постійно розвиваються. Найважливішими з них є:

- Договір між Україною і Республікою Вірменія про дружбу і співробітництво (051_002);
- Угода про вільну торгівлю (051_001);
- Угода про виробничу кооперацію (051_012);
- Угода про сприяння та взаємний захист інвестицій (051_005);
- Угода про уникнення подвійного оподаткування (051_369).

Між Україною і Республікою Вірменія укладено понад 25 двосторонніх документів [7].

Таким чином, особливо перспективним для обох країн є співробітництво в таких галузях, як харчова, металургійна, хімічна, машинобудівна [1, с. 38].

Одним з важливих напрямків розвитку співробітництва України і Республіки Вірменія в економічній сфері є створення спільних виробничих структур, що сприяють відновленню та розвитку коопераційних і технологічних зв'язків підприємств і галузей, зберіганню і більш ефективному використанню сформованої раніше спеціалізації підприємств в галузі машинобудування, хімії, паливно-енергетичного і військово-промислового комплексів, мобілізації фінансових і інвестиційних ресурсів за допомогою створення фінансово-промислових груп, торгових домів. Правова основа для організації і діяльності таких структур у законодавчих актах України і Республіки Вірменія поки що істотно відрізняється, що створює певні перешкоди на шляху їхнього створення [1, с. 35].

Аналогічне становище склалося з розробкою довгострокових міждержавних цільових комплексних програм з вирішення проблем, що

представляють взаємний інтерес у сфері виробництва різноманітних видів продукції, у тому числі технічно складної і наукомісткої продукції, у проведенні фундаментальних досліджень [3, с. 100].

При прояві взаємного інтересу українських і вірменських господарюючих суб'єктів до участі в акціонуванні підприємств, розташованих на територіях обох держав, і насамперед, у таких галузях, як енергетика, чорна і кольорова металургія, переробна галузь, їхня участь у цьому процесі не отримує розвитку [5, с. 38]. Існуючі проблеми в економічних відносинах України і Республіки Вірменія потребують їхнього адекватного вирішення, вироблення довгострокової стратегії взаємовигідного економічного співробітництва на основі «Програми». Ця «Програма» розроблена з метою здійснення Україною і Республікою Вірменія на довгостроковій основі узгодженого комплексу заходів, у тому числі нормативно-правових, по наданню державного сприяння розвитку взаємовигідних економічних, науково-технічних та інших зв'язків між двома країнами, досягненню суттєвого прогресу у виробничому співробітництві провідних галузей національних економік і росту на цій основі взаємного товарообігу. Для реалізації цих цілей «Програма» передбачає взаємодію державних органів України і Республіки Вірменія за такими головними напрямками:

- спільне вишукування шляхів, що забезпечують розвиток економічного співробітництва, спрямованого на підняття економік обох держав в інтересах підвищення рівня життя населення;
- взаємодія у здійсненні інституційних перетворень при формуванні ринкової економіки держав і, в першу чергу, у галузі проведення приватизації, створенні умов для сумлінної конкуренції, регулюванні діяльності природних монополій;
- наближення концептуальних підходів у структурній перебудові економік обох держав, створення господарюючим суб'єктам стимулів для розширення виробництва, збільшення інвестицій у його розвиток, впровадження новітніх досягнень в галузі науки і передових технологій, підвищення якості і конкурентоспроможності продукції, яку випускають [2, с. 30].

Послідовне реформування економік України і Вірменії сприяло значному поліпшенню двостороннього торгово-економічного співробітництва. Важливу роль у двосторонній торгівлі відіграє українсько-вірменська Міжурядова комісія з питань торговельно-економічного співробітництва (Комісія) [2, с. 45]. Аналіз діяльності Комісії свідчить, що вона є одним з дієвих чинників, які сприяють поглибленню двосторонніх торговельно-економічних відносин між двома країнами. Активна діяльність Міжурядової українсько-вірменської комісії з питань торговельно-економічного співробітництва створили передумови для нарощування двосторонньої торгівлі, обсяги якої відзначаються рекордними, за сучасну історію двосторонніх зв'язків, показниками та динамікою росту [4, с. 50].

Висновки:

1. Міцним стосункам у торговельно-економічних відносинах України та Вірменії сприяє нормативно-правова база.

2. Аналізуючи економічне законодавство Вірменії можна зробити висновок, що воно є одним із кращих у СНД і в цілому відповідає міжнародним і європейським стандартам. І те, що Вірменія стала членом ВТО, є зайвим доказом цього.

3. Необхідно надалі розвивати намічені тенденції довгострокового співробітництва, що визначені "Програмою співробітництва України з країнами Закавказзя в економічній, науково-технічній, культурній і військовій сферах на 2 роки і найближчу перспективу".

4. Важливим напрямком співробітництва між Україною і Республікою Вірменія сторони визнають створення і функціонування Євро-Азійського транспортного коридору.

5. На майбутнє визначена подальша співпраця Вірменії та України. Таким чином, країни активно взаємодіють у питаннях економіки, політики, торгівлі. Це дає позитивну оцінку розвитку двосторонніх відносин держав.

Література:

1. Голіков А.П. Економіка України: фактори виробництва, галузева структура, розміщення, тенденції розвитку: навч. посіб./ А.П. Голіков, Н.А. Казакова, О.А. Шуба. – Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2005. – 238 с.
2. Григорова Л.І. Україна у світовій торгівлі: економічна безпека та протекціонізм в умовах набуття членства у СОТ/ Л.І. Григорова, Ю.І. Чемісова// Матеріали науково-практичної конференції молодих вчених «Актуальні проблеми міжнародних економічних відносин». – Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2006. – 186., 39-40 с.
3. Новицький В.Є. Міжнародна економічна діяльність України: підручник/ В.Є. Новицький. – К.: КНЕУ, 2003. – 948 с.
4. Багрова І.В. Міжнародна економічна діяльність України: навч. посіб./ І.В. Багрова, О.О. Гетьман, В.Є. Власюк. – К., 2004. – 150 с.
5. Киреев А.П. Міжнародна економіка/ А.П. Киреев. – М.: Міжнародні відносини, 1998. – 250 с.
6. Педос В.А. Торгівельні партнери України/ В.А. Педос. – К.: Либра, 1998. – 200 с.
7. Статистична інформація / [Електронний ресурс]. – / Держ. ком. статистики України. – Офіц. веб-сайт. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
8. Статистична інформація / [Електронний ресурс]. – Посольство України в Республіці Вірменія. – Офіц. веб-сайт. – Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/armenia/ua/3590.htm>

Аннотація

НОРМАТИВНО-ПРАВОВАЯ БАЗА ТОРГОВО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ ОТНОШЕНИЙ МЕЖДУ УКРАИНОЙ И АРМЕНИЕЙ

Акзибекьян Г.Я., аспирантка

Харьковский национальный университет имени В.Н. Каразина

В статье сделан анализ нормативно-правовой базы торгово-экономических отношений между Украиной и Арменией. Изучены торгово-экономические соглашения между Украиной и Арменией.

В заключении определены тенденции дальнейшего развития украинско-армянских отношений

Ключевые слова: нормативно-правовая база, торгово-экономические отношения, торговые соглашения, стратегическое партнерство, внешняя торговля.

Summary

NORMATIVE-LEGAL BASE OF TRADE AND ECONOMIC RELATIONS BETWEEN UKRAINE AND ARMENIA

Akzibekyan G.Y., post-graduate student

V.N. Karazin Kharkiv National University

The article is devoted to the analysis of the normative-legal bases trade and economic relations between Ukraine and Armenia. Trade and economic agreements between Ukraine and Armenia were studied.

In conclusion, the trends of future development Ukrainian-Armenian relations were certain.

Key words: normative-legal bases, trade and economic relations trade agreements, strategic partnership, and foreign trade.

Надійшла до редакції 20.12.2010 р.

Науковий керівник: Сідоров В.І., к. е. н., професор

© Акзібек'ян Г. Я., 2010 р.